

Briuselis, 2013 05 06
SWD(2013) 160 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl gyvūnų sveikatos

{COM(2013) 260 final}

{SWD(2013) 161 final}

1. Nustatytos problemos

Pagrindiniai faktai

1. Ūkininkavimo sektoriuje visoje ES naudojama daugiausia gyvūnų – bent 2 mlrd. paukščių (viščiukų, vištų dedeklių, kalakutų ir t. t.) ir 334 mln. žinduolių (kiaulių, avių, ožkų, galvijų, kailinių gyvūnų ir t. t.). ES yra 13,7 mln. gyvūnų ūkių. ES gyvulininkystės produkcijos vertė kasmet siekia 149 mlrd. EUR. Gyvūnai taip pat yra akvakultūros dalis, jie laikomi kaip gyvūnai augintiniai, auginami dėl kailio, naudojami kitoje įvairioje veikloje, pvz., zoologijos soduose, cirkuose, pramogoms ir sportui, atliekant bandymus.
2. Šiuo metu pagrindinis ES veikslių tikslas – užkrečiamųjų ligų, galinčių turėti didelio poveikio sveikatai ir ekonomikai, prevencija ir kontrolė. Gyvūnų ligų protrūkių poveikis gali būti labai skirtingas, paprastai dėl jų kyla tiesioginė rizika gyvūnų ir dažnai visuomenės sveikatai. Tačiau šie protrūkiai gali turėti ir kitokio pobūdžio netiesioginio neigiamo poveikio, pvz., ekonominiu ar socialiniu atžvilgiu, įskaitant dėl kovos su ligomis ir veiklos sutrikimų patirtas gyvulių augintojų ir susijusių pramonės sektorių išlaidas, su likvidavimu ir stebėseną susijusias viešojo sektoriaus išlaidas bei vartojimo įpročių pokyčius. Ligų protrūkiai dažnai stipriai paveikia tarptautinę prekybą gyvūnais ir gyvūniniais produktais.
3. Dabartinę ES gyvūnų sveikatos teisės aktų sistemą sudaro apie 50 pagrindinių direktyvų ir reglamentų, kai kurie jų buvo priimti jau 1964 m. Veterinarijos srities *acquis communautaire* dabar apima daugiau nei 400 teisės aktų. Šie gyvūnų sveikatos teisės aktai susiję su dabartine teisine sistema, reglamentuojančia gyvūnų gerovę, maisto saugą, visuomenės sveikatą, gyvūnų mitybą, veterinarinius vaistus, aplinkos apsaugą, oficialią kontrolę ir bendrą žemės ūkio politiką.

Dabartinės politikos ir nustatytų problemų apžvalga

4. 2004 m. Komisija pradėjo nepriklausomą vertinimą, kurio tikslas – įvertinti praėjusio dešimtmečio Bendrijos gyvūnų sveikatos politikos (toliau – BGSP) rezultatus. Remiantis šio vertinimo išvadomis buvo parengta 2007–2013 m. ES gyvūnų sveikatos strategija (toliau – GSS). Valstybių narių suinteresuotųjų subjektų ir kompetentingų institucijų, kurie sudaro Gyvūnų sveikatos teisės akto iniciatyvinę grupę, paprašyta nustatyti galiojančių gyvūnų sveikatos teisės aktų problemas. BGSP vertinime ir konsultacijose su suinteresuotaisiais subjektais iš esmės pripažinta, kad dabartinė sistema veikė gerai, tačiau nustatyta keletas aspektų, kuriuos reikia patobulinti.
5. Atlikę BGSP vertinimą suinteresuotieji subjektai nustatė šias pagrindines problemas: dabartinė BGSP yra labai sudėtinga; nenustatyta bendra gyvūnų sveikatos strategija ir nepakankamai dėmesio skiriama ligų prevencijai (ypač kalbant apie didesnio biologinio saugumo poreikį). Taip pat nustatyta konkreti politikos problema, susijusi su ES vidaus prekyba gyvais gyvūnais. Kiekviena šių problemų išsamiau paaiškinta toliau.
6. Suinteresuotieji subjektai nustatė ir pabrėžė šiame vertinime pasiūlytą poreikį supaprastinti ir pakeisti politiką.

Dabartinė politika – labai sudėtinga

7. Dabartinė BGSP yra labai sudėtinga daugeliu atžvilgių. Visų pirma, dėl daugybės gyvūnų sveikatos teisės aktų tiems, kuriems šie aktai turi tiesioginį poveikį (pvz., ūkininkams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams), nepasitarus su teisės specialistais tampa sunku suprasti savo atsakomybę. Antra, ne visuomet aiški gyvūnų laikytojų atsakomybė ir prievolės. Tam tikra atsakomybė šiuo metu įvairiuose teisės aktuose nustatyta skirtingai ir įvairiose valstybėse narėse aiškinama skirtingai. Jei teisės aktuose nebus tinkamai nurodyti gyvūnų laikytojų vaidmenys ir poreikiai, dėl to gali kilti problemų. Be to, gyvūnų laikytojų teisinių įsipareigojimų vykdymo skirtumai valstybėse narėse gali lemti nevienodas sąlygas. Trečia, komercinio ūkininkavimo taisyklės ne visuomet proporcingai taikomos nekomerciniam gyvūnų laikymui. Palyginti su pramoniniu ūkininkavimu, nekomercinis gyvūnų laikymas (pvz., mėgėjiškuose arba namų ūkiuose) paprastai susijęs su kitokios rūšies ir lygio ligų rizika, o su nekomerciniu gyvūnų laikymu susijusi administracinė našta ne visada yra proporcinga ligų rizikos lygiui. Ketvirta, siekiant užtikrinti, kad veterinarijos gydytojams būtų aiškūs jų teisiniai įsipareigojimai, išvengti interesų konfliktų bei paskatinti geresnių veterinarinių tinklų kūrimą, būtina pašalinti tam tikrų veterinarijos tarnybų vaidmens apibrėžties aspektų teisinį netikrumą. Penkta, iki šiol nenustatytos valstybinių ir patvirtintų veterinarijos gydytojų profesinės kvalifikacijos ir mokymo taisyklės, o tai gali lemti nevienodą sveikatos apsaugos lygį valstybėse narėse ir bendrojoje rinkoje. Šešta, sudėtinga suprasti ir taikyti konkrečius su importu susijusius gyvūnų sveikatos reikalavimus. Taip kompetentingoms institucijoms, importuotojams ir trečiosioms šalims, kuriems gali būti sunku suprasti savo teisinius įsipareigojimus, sudaroma sunkumų ir užkraunama administracinė našta.

Nėra bendros gyvūnų sveikatos strategijos

8. Nenustatyta bendra gyvūnų sveikatos strategija. Galutinėje BGSP vertinimo ataskaitoje pabrėžtas vieno bendro požiūrio, kuriuo būtų grindžiama BGSP, trūkumas. BGSP laikoma konkrečių priemonių ir veiksmų kratiniu, kurio tikslai nenuoseklūs, o bendra kryptis – neaiški. Ištekliai, personalas ir vadovybės dėmesys paprastai buvo skiriami gyvūnų sveikatos krizėms spręsti, o to pasekmė – mažiau dėmesio ilgesnio laikotarpio strateginių tikslų nustatymui ir siekimui. Šiuo atžvilgiu susiduriama su keturiomis pagrindinėmis problemomis. Pirma, gyvūnų ligų politikos priemonės nesuskirstytos į kategorijas ir nenustatyti jų prioritetai. Dėl šios priežasties pirmenybė dažnai teikiama taktiniam, o ne strateginiam požiūriui, todėl ligų kontrolei skiriami ištekliai ilgainiui paskirstomi neoptimaliai. Antra, gyvūnų ligų priežiūra vis dar koordinuojama prastai, nes įvairių priežiūros sistemų ir subjektų veikla nėra derinama taip veiksmingai, kaip galėtų būti. Dedant daugiau koordinavimo pastangų būtų galima sumažinti ligų protrūkių riziką ir poveikį. Trečia, ES teisės aktai nepakankamai suderinti su sutartais tarptautiniais (Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE)) standartais. Dėl didesnės konvergencijos pagerėtų konkurencingumas tarptautinėse rinkose ir būtų išvengta prekybos ginčų (tuo pačiu metu atsižvelgiant į būtinybę išlaikyti aukštus sveikatos standartus, kurių reikalaujama ES). Ketvirta, galiojančiuose ES teisės aktuose nenustatytas ilgalaikis požiūris dėl naujų, pasikartojančių ir egzotinių ligų. Siekiant reaguoti į būsimas su ligomis susijusias grėsmes, jas kontroliuoti ir stebėti, būtina skatinti strategiškesnį požiūrį.

Geriau išvengti ligos, negu ją gydyti

9. Galiausiai galiojančiuose ES teisės aktuose nepakankamai dėmesio skiriama ligų prevencijai, užuot orientavusis į jų gydymą. Bendrai sutariama, kad gyvūnų ligų nebuvimas yra *visuotinė viešoji gėrybė*, nes taip apsaugoma gyvūnų ir visuomenės sveikata, kaip pabrėžiama koncepcijoje „Vienas pasaulis – viena sveikata“, kurią sukūrė PSO (Pasaulio sveikatos organizacija), OIE (Pasaulinė gyvūnų sveikatos organizacija) ir FAO (Maisto ir žemės ūkio organizacija). Ji svarbi ne tik žemės ūkio ekonomikai, bet daro poveikį ir visai visuomenei. Nors gyvūnų sveikatos krizių išvengti neįmanoma, BGSP vertinime pabrėžta, kad būtina daugiau dėmesio skirti ligų prevencijai ir greitam bei veiksmingam rizikos valdymui, siekiant sumažinti gyvūnų ligų protrūkių atvejų skaičių ir mastą. Ši problema pasireiškia tuo, kad, kaip jau minėta, prastai koordinuojama gyvūnų ligų priežiūra ir stebėseną, ES lygiu nepakankamai skatinamas biologinio saugumo priemonių naudojimas ūkiuose siekiant išvengti ligų protrūkių; nenustatyta skiepavimo strategija, kuria siekiama veiksmingesnės gyvūnų ligų prevencijos ir kontrolės, ir nuostatos, reglamentuojančios su gyvūnais dirbančių asmenų mokymą gyvūnų sveikatos srityje, yra nenuoseklios.

ES vidaus prekyba gyvais gyvūnais

10. Nors minėtas problemas galima suskirstyti į temines kategorijas, tiek BGSP vertinimo iniciatyvinės grupės, tiek per plataus masto viešas konsultacijas buvo atkreiptas dėmesys į ES vidaus prekybos problemas, kurias galima priskirti kelioms skirtingoms kategorijoms. Pirma, galiojančios gyvūnų sveikatos taisyklės, taikomos ES vidaus prekybai, yra ne visada proporcingos rizikai, kuri dėl gyvūnų perkėlimo kyta gyvūnų sveikatai. Visų pirma, tam tikras nedidelę riziką keliantis perkėlimas privalo atitikti griežtesnius nei būtina reikalavimus. Antra, daugeliu atvejų procedūros kartojasi ir taip sukuriama didesnė administracinė našta, susijusi su perkėlimu. Trečia, nors skirstymo į laikymo vietas sąvoka buvo sėkmingai vartojama tam tikrose srityse, tačiau atitinkamose ES gyvūnų sveikatos teisės akto dalyse ji dar netaikoma – tai galėtų būti padaryta ateityje.

2. Subsidiarumo analizė. Ar ES veiksmai pagrįsti subsidiarumo atžvilgiu?

11. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43, 114 ir 168 straipsniuose nustatytas su gyvūnų sveikata susijusių ES teisinių priemonių teisinis pagrindas, kadangi jos sudaro esminę ES žemės ūkio, visuomenės sveikatos ir vartotojų apsaugos, prekybos ir bendrosios rinkos politikos dalį.
12. Veiksmų poreikis atitinka būtinybės ir pridėtinės vertės kriterijus. Valstybės narės, veikdamos vienos, negali pasiekti gyvūnų sveikatos politikos tikslų, jų geriau siekti darniai veikiant ES lygiu. Plačiąja prasme gera gyvūnų sveikata naudinga ne vien individualiems gyvūnų laikytojams ir savininkams, laikantiems pavienius gyvūnus, tai taip pat yra viešoji gėrybė, turinti visapusiškesnę naudą visuomenei. Tai, kad dauguma gyvūnų ligų yra užkrečiamos ir gali plisti tarpvalstybiniu mastu, reiškia, kad apskritai ko gero labiausiai naudingas būtų bendras požiūris, o ne atskiri veiksmai. Todėl, jei nesiimama veiksmų ES lygiu tiek „ramybės“ laikotarpiu, tiek kilus protrūkiui, tai gali kainuoti daug daugiau nei bendradarbiaujant.

13. Suderintų gyvūnų ligų prevencijos, pranešimo apie ligas, ir jų kontrolės bei likvidavimo taisyklių ES lygiu nauda buvo įrodyta per pastaruosiu metu kilusius gyvūnų ligų protrūkius. Šios krizės atskleidė ES pajėgumą sparčiai veikti apribojant ligų plitimą ir sumažinant jų poveikį. Iš esmės tai įvyko dėl suderinto požiūrio į ligų kontrolę. Pagal dabartinę sistemą taip pat galima kurti tvarias priežiūros ir stebėsenos programas teikiant bendrą finansavimą ES lygiu. Taikydama suderintą požiūrį į ligų kontrolę ES praeityje sugebėjo apginti savo valstybių narių interesus tarptautinėje arenoje.
14. Gyvūnų ligų plitimas tarpvalstybiniu mastu kelia nuolatinę grėsmę gyvulių augintojams ir valstybėms narėms, nes tai gali turėti svarbių ekonominių pasekmių tiek privačiam, tiek viešajam sektoriui. Daugelis ligų gali lengvai plisti iš vienos šalies į kitą ir pasiekti pandemijos mastą. Laukiniai gyvūnai gali turėti svarbų epidemiologinį vaidmenį perduodant gyvūnų ligas, o jų judėjimą tarp valstybių narių itin sudėtinga kontroliuoti ar apriboti (pvz., dėl klasikinio kiaulių maro, kuriuo užsikrėtę šernai, gali kilti grėsmė ūkiuose auginamoms kiaulėms). Dėl šios priežasties būtinos ES lygio kontrolės priemonės ir suderintos priežiūros sistemos.
15. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, būsimuose teisės aktuose reikėtų patvirtinti aukštą kompetencijos lygį, kuris šioje srityje jau buvo suteiktas ES per pastaruosius dešimtmečius, o tai palankiai vertina tiek valstybės narės, tiek suinteresuotieji subjektai.

3. ES iniciatyvos tikslai. Pagrindiniai politikos tikslai

16. Visa ES siekia įgyvendinti strategijos „Europa 2020“¹ tikslus. Įgyvendinant gyvūnų sveikatos srities tikslus reikėtų skatinti siekti šių svarbiausių bendrųjų tikslų – sumažinti blogos gyvūnų sveikatos ar gyvūnų ligų protrūkių daromą neigiamą ekonominį ir socialinį (įskaitant visuomenės sveikatą) poveikį bei poveikį aplinkai, taigi ir užtikrinti gyvūnų laikytojų, ypač ūkininkų, ekonominį saugumą ir sėkmę ir taip prisidėti prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo.
17. Šiuo atžvilgiu verta pakartoti, kad gyvūnų sveikatos tikslų nereikėtų siekti atskirai. Gera gyvūnų sveikata – lemiamas veiksnys užtikrinant vidaus rinkos ir, visų pirma, didžiausio konkretaus ES ekonomikos sektoriaus – maisto sektoriaus – gyvybingumą ir tvarumą. Neišvengiamai atsiranda sutapimas ir sąveika su kitomis politikos sritimis, kaip antai gyvūnų gerovės, maisto saugos, gyvūnų mitybos, veterinarinių vaistų ir oficialios kontrolės sritimis, bei platesnio pobūdžio žemės ūkio ir aplinkos klausimais, pvz., susijusiais su invazinėmis svetimomis rūšimis.
18. Bendrieji ES gyvūnų sveikatos politikos tikslai, išdėstyti 2007–2013 m. ES gyvūnų sveikatos strategijoje, yra šie:
  - užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos ir maisto saugos lygį kuo labiau sumažinant atvejų, kai žmonėms iškyla biologinis ir cheminis pavojus, skaičių;

---

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_lt.htm.

- gerinti gyvūnų sveikatą užkertant kelią gyvūnų sergamumui arba jį mažinant ir taip remti ūkininkavimą ir žemės ūkio ekonomiką;
  - didinti ekonomikos augimą ir (arba) sanglaudą ir (arba) konkurencingumą užtikrinant laisvą prekių apyvartą ir proporcingą gyvūnų perkėlimą;
  - skatinti tokią ūkininkavimo patirtį ir gyvūnų gerovę, kurios leistų išvengti su gyvūnų sveikata susijusių grėsmių ir kuo labiau sumažinti poveikį aplinkai remiant ES tvaraus vystymosi strategiją.
19. Gyvūnų gerovė yra ypač glaudžiai susijusi su gyvūnų sveikata, todėl nustatant bet kokius gyvūnų sveikatos tikslus būtina visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų gerovės reikalavimus, kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 13 straipsnyje.
  20. Iš šių bendrųjų tikslų matyti, kad ES veiksmų pagrindas apima daugiau nei tik visuomenės ar gyvūnų sveikatos problemų prevenciją ar ūkininkų ekonominio saugumo užtikrinimą. Į naujų priemonių taikymo sritį reikės įtraukti ne vien tik žmonių laikomus gyvūnus (įskaitant produkcijai skirtus gyvūnus, darbiui, sportui, laisvalaikiui, eksponavimui ar moksliniams tyrimams naudojamus gyvūnus ir gyvūnus augintinius), bet tam tikru mastu ir laukinius gyvūnus, jei dėl blogos jų sveikatos galėtų kilti grėsmė kuriam nors iš šių tikslų.
  21. Siekiama sukurti paprastesnę ir nuoseklesnę gyvūnų sveikatos teisės aktų sistemą, kuri būtų pagrįsta geru valdymu ir atitiktų tarptautinius (pvz., OIE) standartus.
  22. Ataskaitoje išsamiau išdėstomi Gyvūnų sveikatos teisės akto konkretūs ir veiklos tikslai.

4. Politikos galimybės

23. Siekiant išspręsti nustatytas problemas ir pasiekti minėtus veiklos tikslus apsvarstytos šios penkios politikos galimybės.
24. 1 galimybė – nieko nekeisti (t. y. toliau vykdyti dabartinę politiką). Būtų toliau taikomos galiojančios gyvūnų sveikatos taisyklės, prireikus jas techniškai atnaujinant ir pritaikant, tačiau nebūtų horizontalios sistemos, kuria būtų nustatyti bendrieji strateginiai tikslai. Jei įmanoma, nustatytoms problemoms spręsti būtų naudojamosi galiojančiomis reguliavimo priemonėmis.
25. 2 galimybė – supaprastinti galiojančius teisės aktus iš esmės nekeičiant jų turinio ar politikos. Tokiu atveju būtų galima sujungti visus gyvūnų sveikatos teisės aktus į vieną didelį teisės aktą, tačiau nebūtų daroma jokių reikšmingų teisės aktų turinio pakeitimų. Pakeitimai būtų daromi tik atsižvelgiant į susiklosčiusias aplinkybes ir siekiant laikytis Lisabonos sutarties.
26. 3 galimybė – suteikti galiojančiai teisinei sistemai daugiau savireguliacijos galimybių. Tokiu atveju dabartinė gyvūnų sveikatos politika ir galiojantys teisės aktai būtų papildyti papildomomis nereguliuojamojo pobūdžio iniciatyvomis (pagal Komisijos apibrėžtį savireguliacija – „savanoriški privačių subjektų susitarimai spręsti problemas prisiimant tarpusavio įsipareigojimus“).

27. 4 galimybė – sukurti naują, paprastesnę, lanksčią bendro pobūdžio teisės aktų sistemą, reglamentuojančią gyvūnų sveikatos klausimus, kuri būtų pagrįsta tam tikrais rezultatais, pasiektais gyvūnų sveikatos srityje. Šiuo atveju nauja paprastesne teisine sistema būtų nustatyti gyvūnų sveikatos politikos principai ir tikslai, kurių reikia norint pasiekti pageidaujamus rezultatus. Dėl šių rezultatų, kaip antai tam tikrų gyvūnų sveikatos ir susijusių visuomenės sveikatos standartų, būtų susitarta ES lygiu. Tačiau sistema būtų lanksti – siekiant norimų rezultatų valstybėms narėms būtų leidžiama atitinkamai taikyti ES taisykles atsižvelgiant į vietos aplinkybes.
28. 5 galimybė – sukurti naują privalomą teisės aktų sistemą, reglamentuojančią gyvūnų sveikatos klausimus, kuri būtų pagrįsta konkrečiais nustatytais gyvūnų sveikatos politikos procesais ir standartais. Pagal šią galimybę nauja išsamia teisine sistema būtų nustatyti gyvūnų sveikatos politikos principai ir tikslai. Šia sistema būtų nustatyti konkretūs gyvūnų sveikatos taisyklių standartai ir procedūros, kurios būtų privalomos visose valstybėse narėse, suteikiant valstybėms narėms labai nedaug galimybių pritaikyti taisykles atsižvelgiant į skirtingas jų aplinkybes.

5. Poveikio vertinimas

1 galimybė – nieko nekeisti

29. Siekiant tinkamai palyginti galimybes, 1 galimybė (toliau vykdyti dabartinę gyvūnų sveikatos politiką) naudojama kaip politikos pagrindinis scenarijus, o kitų galimybių poveikis bus vertinamas jos atžvilgiu.
30. Galimybė nieko nekeisti jau buvo atmesta tiek gyvūnų sveikatos strategijos poveikio vertinime, tiek BGSP vertinime, todėl ją pagrįsti būtų itin sunku. Jei niekas nekeičiama, sprendžiant gyvūnų sveikatos klausimus ir ataskaitoje nustatytas problemas bus toliau taikomas dabartinis ES lygio požiūris.

2 galimybė – supaprastinti galiojančią teisinę sistemą iš esmės nekeičiant politikos

31. Pagal šią galimybę galiojanti teisinė sistema būtų supaprastinta sujungiant kelis galiojančius teisės aktus į vieną bendrą teisės aktą, tačiau nebūtų atsižvelgta į GSS išdėstytus tikslus ir pokyčius.
32. Gyvūnų sveikatos politika iš esmės nepasikeistų; vienintelė su šia galimybe susijusi nauda būtų gauta supaprastinus teisės aktus. Sujungus visus galiojančius teisės aktus į vieną jis taptų kiek paprastesnis ir būtų išvengta kartojimosi.
33. Tačiau galiojančiuose teisės aktuose nenustatyta visuotinai suderintų principų visuma, todėl sujungus šiuos teisės aktus į vieną galiojančio *aquis* sąrašas būtų labai ilgas ir siekis iš esmės supaprastinti teisės aktus iš tiesų būtų įgyvendintas tik labai nedidele dalimi, taigi nebūtų pasiekti GSS nustatyti tikslai.

3 galimybė – suteikti galiojančiai teisei sistemai daugiau savireguliacijos

34. Šią galimybę iš esmės sudaro nereguliuojamojo pobūdžio veiksmai, kurie bus įgyvendinti pasitelkiant šiuo metu turimus išteklius ir dėl kurių neatsiras

papildomos administracinės naštos. Šių veiksmų pavyzdys – Komisija ir (arba) valstybės narės parengtų gyvūnų sveikatos priemonėms pagerinti skirtas gaires ir geriausios patirties pavyzdžius arba paragintų suinteresuotuosius subjektus tai padaryti. Tai papildytų galiojančią gyvūnų sveikatos teisinę sistemą ir būtų siekiama geresnės gyvūnų ligų prevencijos. Prireikus teisės aktai būtų atnaujinami atskirai, siekiant, kad jie atitiktų naujus reikalavimus (kaip antai naujus sprendimų priėmimo procesus, nustatytus įsigaliojus Lisabonos sutarčiai) ar technologinius pokyčius.

35. Apskritai parengus su gyvūnų sveikatos priemonėmis susijusias gaires ir propaguojant gerą patirtį gyvūnų laikytojai ir kiti maisto grandinės subjektai bus geriau informuoti apie gyvūnų sveikatos priemones, gyvūnų ligų riziką ir atsakomybę už savo veiksmus. Jei gyvūnų laikytojai bus geriau susipažinę su ligų prevencijos gerą patirtimi, labiau tikėtina, kad jie įgyvendins, pavyzdžiui, biologinio saugumo ir priežiūros priemones, kurios jiems galėtų būti naudingos siekiant sumažinti gyvūnų ligų atvejų dažnumą ir poveikį.
36. Tačiau šie veiksmai nebus įpareigojantys. Pirmiausia bus pasikliaujama suinteresuotųjų subjektų noru parengti gaires ir gyvūnų laikytojų bendradarbiavimu savanoriškai laikantis šių gairių, nors tam tikromis aplinkybėmis jie gali nebūti tiesiogiai suinteresuoti tai daryti. Dėl šių priežasčių visiškai neaišku, koks gali būti realus poveikis įgyvendinus šią galimybę – jis gali svyruoti nuo pokyčių nebuvimo iki galimo gana teigiamo poveikio.

4 galimybė – sukurti lanksčią bendro pobūdžio teisės aktų sistemą, reglamentuojančią gyvūnų sveikatos klausimus

37. Manoma, kad 4 galimybės ekonominis poveikis ir poveikis visuomenės sveikatai iš esmės bus teigiamas. Pirmiausia, naudos tikimasi dėl sumažėjusio ligų atvejų skaičiaus. Apskritai ištekliai bus tikslingiau naudojami atsižvelgiant į riziką, taip sutaupant laiko ir pinigų. Siekiant kuo geriau naudoti vakcinas bus sukurta strategija, kuri gali turėti teigiamą ekonominį poveikį, nes sumažės gyvūnų ligų atvejų skaičius, ir bet koki su tuo susijusį teigiamą poveikį.
38. Neabejotinai būtų jaučiamas tam tikras pradinis poveikis dėl būtinybės ūkininkams ir gyvūnų laikytojams bei kompetentingoms institucijoms prisitaikyti prie naujos teisės aktų sistemos. Tačiau šia iniciatyva siekiama supaprastinti galiojančius teisės aktus, todėl laikoma, kad bet kokia našta iš tiesų bus labai nedidelė, o prireikus bus nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos. Esant galimybei nustatyti naujas priemones (pvz., susijusias su biologiniu saugumu), tai bus daroma suteikiant galimybių ir paskatų tobulėti, o ne nustatant privalomas priemones. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, papildomai susipažindamas su sistema ir ją įgyvendindamas ūkininkas ar veiklos vykdytojas pats pasirinktų kurti ekonominę ir su gyvūnų sveikata susijusią naudą. Kadangi dėl specifinio gyvūnų ligų pobūdžio nuolatinis galiojančių taisyklių atnaujinimas jau yra standartinė procedūra, vienkartinės išlaidos, patirtos prisitaikant prie naujos sistemos, greičiausiai bus įtrauktos į įprastinės veiklos išlaidas. Paprastesnė ir nuoseklesnė strateginė sistema ilgainiui turėtų būti naudinga visiems, o ypač ji turėtų būti aiškesnė asmenims, kurie su savo prievolėmis susipažįsta pirmą kartą (pvz., pradedantys ūkininkai).

39. Apskritai galima daryti prielaidą, kad ilgainiui paprastesne, lanksčia ir rezultatais pagrįsta sistema bus sukuriama mažesnė administracinė našta ūkininkavimo ir susijusiems pramonės sektoriams bei gyvūnų laikytojams nei privaloma sistema pagal 5 galimybę. Taip yra todėl, kad lanksti sistema reiškia, kad prievolės ir reikalavimus galima pritaikyti prie nacionalinių ar regioninių aplinkybių prireikus nustatant nukrypti leidžiančias nuostatas tokiais atvejais, kai rizika nedidelė, ir suteikiant valstybėms narėms galimybę pritaikyti administracines prievolės atsižvelgiant į tai, kas iš tiesų būtina pagal pagrįstą rizikos vertinimą.
40. Manoma, kad itin svarbu išsamiau išnagrinėti tris pavyzdžius, susijusius su biologiniu saugumu, prekyba ir skiepijimu, kurie pateikti pačioje ataskaitoje ir išsamiau išdėstyti šios ataskaitos prieduose. Galimo poveikio administracinei naštai pavyzdys apibendrintas pagrindinės ataskaitos 5.2 lentelėje.
41. Kaip minėta, turėtų būti pastebimas nedidelis teigiamas socialinis poveikis, susijęs su veterinarijos srities darbo rinkos lankstumu, o visų pirma nauda, gaunama pasiekus tą patį gyvūnų ir gyvūninių produktų saugos lygį.
42. Darant prielaidą, kad gyvūnų ligų protrūkių atvejų pasitaiko mažiau, galima išskirti keletą kitų teigiamo poveikio aplinkai pavyzdžių. Gyvūnų ligos, kuriomis serga žmonių laikomi gyvūnai, gali turėti neigiamo poveikio laukinei gyvūnijai (pvz., laukiniai paukščiai gali ne tik užkrėsti naminius paukščius paukščių gripu, tačiau ir patys nuo jų užsikrėsti šia liga). Taigi mažesnis gyvūnų ligų atvejų skaičius turėtų turėti bendrą teigiamą poveikį laukinei gyvūnijai.

5 galimybė – sukurti privalomą bendro pobūdžio teisės aktų sistemą, reglamentuojančią gyvūnų sveikatos klausimus

43. Taikant 5 galimybę galima gerokai sumažinti gyvūnų ligų atvejų skaičių ES, o tai atneštų susijusios ekonominės ir socialinės naudos bei naudos aplinkai, kuri išsamiau išnagrinėta ataskaitoje. Tačiau tikėtina, kad pasirinkus 5 galimybę būtų sukurta didelė administracinė našta. Be to, dėl aplinkos ir technologinių pokyčių griežtesnio pobūdžio taisyklės gali daug greičiau tapti nebeaktualios.
44. Įgyvendinant 5 galimybę turėtų sumažėti gyvūnų ligų, tačiau sunku užtikrintai teigti, kad reikalaujant visose srityse taikyti vienodus standartus, kaip numatyta pagal 5 galimybę, bus pasiekta geresnių ar blogesnių rezultatų nei taikant gerai parengtą rizika pagrįstą požiūrį pagal 4 galimybę. Priklauso nuo to, kokio lygio išteklių naudojami ir kokio lygio standartai nustatomi. Būtų galima teigti, kad (laikant, kad kiekvienai galimybei skiriami tokio paties lygio išteklių) geras rizika pagrįstas išteklių paskirstymas bus naudingesnis nei visose srityse taikomas vienodas standartas.
45. Įgyvendinant šią galimybę valstybėms narėms gali tekti labai didelė administracinė našta. Šios naštos dydis priklausytų nuo konkretaus įgyvendinimo būdo, tačiau jei valstybėms narėms būtų nustatyti reikalavimai rengti mokymus gyvūnų laikytojams ir rengti, administruoti bei vykdyti naujas gyvūnų sveikatos priemones biologinio saugumo ir priežiūros srityse, tokia našta būtų labai didelė.

46. Privaloma teisine sistema bus nustatytos žinios ir įgūdžiai, kuriuos valstybiniai ir patvirtinti veterinarijos gydytojai privalo įgyti per jiems skirtus mokymus ir turėti įgydami profesinę kvalifikaciją ES lygiu. Užtikrinus, kad veterinarijos gydytojai visoje ES turėtų vienodo lygio žinias ir įgūdžius, valstybiniams ir patvirtintiems veterinarijos gydytojams taps lengviau dirbti kitose valstybėse narėse nedarant poveikio sveikatos standartams.
47. Įgyvendinant 5 galimybę iš esmės turėtų būti daromas teigiamas poveikis aplinkai, kuris yra labai panašus į 4 galimybės aprašyme nurodytą poveikį. Kita vertus, tikėtina, kad labiau įpareigojantys veiksmai turės didesnę teigiamą poveikį aplinkai, palyginti su minėtu 4 galimybės aprašyme. Tačiau dėl didelio 5 galimybės lankstumo gali būti sunkiau pritaikyti priemones prie konkrečių aplinkos sąlygų, o tai gali sukelti tam tikrą neigiamą poveikį aplinkai ar net gerovei. Šiuo atžvilgiu labai sunku nustatyti netgi apytikslę veiklos kryptį, o juo labiau kiekybiškai įvertinti numatomą poveikį.

6. Galimybių palyginimas

48. Apskritai atrodo, kad geras veiksmingumo, efektyvumo ir derėjimo su ES tikslais lygis bus greičiausiai pasiektas įgyvendinant 4 galimybę. Pagal ją turėtų būti pasiekti pagrindiniai tikslai – sukurta aiški ir nuosekli bendra strategija ir sistema, tačiau taip pat paliekama lankstumo, t. y. galimybė numatyti tam tikras aplinkybes konkrečių valstybių ar sričių atveju ir prisitaikyti prie sparčiai besikeičiančių sąlygų. Todėl pagal šią galimybę tinkamiausiai atsižvelgiama į subsidiarumo ir proporcingumo principus. Nors įgyvendinant 2 ar 3 galimybę būtų užtikrintas didesnis tęstinumas dabartinės padėties atžvilgiu, teigiami rezultatai nebūtų garantuoti ir išliktų dabartinė painiava dėl daugybės teisės aktų. Įgyvendinant 5 galimybę būtų pasiektas tikslas sukurti nesudėtingą esminę strategiją ir sistemą, tačiau greičiausiai trūktų lankstumo sėkmingai prisitaikyti prie skirtingų aplinkybių Sąjungoje ir dėl to gali nukentėti jos pačios tikslai.
49. Pagrindinis 4 galimybės privalumas – jos lankstumas. Kaip jau minėta, dėl bendros veiksmingos sistemos pobūdžio įgyvendinant tam tikras konkrečias politikos priemones galima naudoti 3 arba 5 galimybės aprašyme bendrais bruožais nurodytas priemones. Jei atrodytų, kad yra nereikalinga ar netinkama įtraukti tam tikrą klausimą į teisės aktus, galima būtų nustatyti ar skatinti taikyti 3 galimybės priemones (kai kurias savireguliacijos programas ar elementus). Tokiu atveju, jei reikėtų išsamesnių priemonių ar būtų tikslinga jas nustatyti, įgyvendinant 5 galimybėje aprašytą griežtesnio pobūdžio teisės aktų sistemą tam tikrus klausimus, rūšis ar ligas būtų galima reglamentuoti priėmus lanksčios teisės aktų sistemos deleguotuosius ar įgyvendinimo teisės aktus.

6.1 lentelė. 3–5 galimybių palyginimas

Tikslai	3 galimybė	4 galimybė	5 galimybė
Veiksmingumas	Pagal 3 galimybę galimi įvairūs rezultatai – nuo jokio pokyčio (palyginti su pagrindiniu scenarijumi) iki gana svarbios savireguliacijos sistemos. Todėl labiau tikėtina, kad siekiant tikslų ši galimybė bus veiksminga nei neveiksminga. +	4 galimybė greičiausiai bus veiksminga įgyvendinant šiuos tikslus ar jų siekiant. +	5 galimybė greičiausiai bus veiksminga įgyvendinant šiuos tikslus ar jų siekiant, tačiau ilgainiui ši veiksmingumą gali būti sunku išlaikyti dėl galimybės nelankstumo. +
Efektyvumas	Jos efektyvumas priklausys nuo to, kiek išteklių bus skirta savireguliacijos sistemai sukurti ir naudoti. Tačiau pagal šią galimybę neprireiks daug laiko reikalaujančių reguliacijos pakeitimų. +/-	Ši lanksti sistema pareikalaus ribotų išlaidų, patiriamų prisitaikant prie naujos sistemos, kadangi tai vyks naudojantis jau esamais mokymo tinklais (pvz., „Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga“ ir kt.). Tikėtina, kad ilgainiui ši sistema bus suprantamesnė ir veiksmingesnė suinteresuotiesiems subjektams, gyvūnų laikytojams ir valstybės narėms. ++	Pagal 5 galimybę prisitaikant prie sistemos ir ją įgyvendinant administracinė našta greičiausiai bus didesnė. Nors teisės aktai taptų nuoseklesni ir būtų galima gauti bendros naudos, lankstumo trūkumas reiškia, kad pasikeitus aplinkybėms prireiks daugiau išteklių teisės aktams pakeisti. +
Derėjimas su ES tikslais	Pagal šią galimybę nebūtų pasiekti ES GSS tikslai – sujungti visus gyvūnų sveikatos teisės aktus į vieną sistemą. -	Būtų pasiektas ES GSS strategijos tikslas – sujungti visus gyvūnų sveikatos teisės aktus į nuoseklią ir lanksčią sistemą. Ši galimybė atitinka kitur taikomą lankstų požiūrį ir labiausiai tikėtina, kad ją įgyvendinant bus pasiekti 3 skirsnyje išdėstyti veiklos tikslai. ++	Būtų pasiektas ES GSS strategijos tikslas – sukurti vieną teisės aktų sistemą, tačiau dėl lankstumo trūkumo mažiau tikėtina, kad bus pasiekti kai kurie veiklos tikslai, nes ateityje sistemą gali būti sudėtinga pritaikyti prie besikeičiančių aplinkybių. +

7. Stebėseną ir vertinimas

50. Pažangą įvertinti bus galima remiantis paprastais ir patikimais veiklos rodikliais. Jie turėtų apimti tiek objektyvius gyvūnų sveikatos rodiklius, tiek subjektyvesnius rodiklius, kuriais matuojamas Europos piliečių pasitikėjimas, lūkesčiai ir nuomonė.
51. Labai sudėtinga nustatyti tikslius rodiklius, kurie akivaizdžiai parodytų, kad tokios plataus masto iniciatyvos, kaip Gyvūnų sveikatos teisės aktas, tikslai sėkmingai pasiekti. Tačiau per pakankamai ilgą laikotarpį atliekant tam tikrus matavimus turėtų būti galima nustatyti bendrą veiklos kryptį.
52. Objektyvių sėkmės rodiklių pavyzdžiai:
  - ES išlaidų veterinarijos srityje dalis, skirta likvidavimo ir stebėsenos priemonėms, palyginti su neatidėliotoms priemonėms skirta dalimi;
  - apribojimai (vietovių skaičius padaugintas iš apribojimų trukmės) dėl reglamentuojamų ligų, apie kurias būtina pranešti, protrūkių;
  - didelio masto ligų protrūkių skaičius ir įgyvendinant likvidavimo priemones paskerstų gyvūnų skaičius;
  - bendros ES, valstybių narių ir ūkininkų bei kitų suinteresuotųjų subjektų sąnaudos ir nuostoliai, patiriami dėl gyvūnų ligų protrūkių;
  - gyvūnų siuntos, pagal supaprastintą tvarką vežamos kertant sienas;
  - gyvūnų laikytojų, ypač ūkininkų, lankytų mokymų kursų skaičius.
53. Kaip jau minėta, šiame poveikio vertinime neišvengiamai apžvelgiami plataus pobūdžio klausimai. Tikėtina, kad nustačius konkrečias antrinės teisės priemones reikės atlikti konkretesnius poveikio vertinimus ir į juos įtraukti daug konkretesnius kiekvienos priemonės rodiklius. Numatyta, kad vertinimą reikėtų atlikti maždaug po penkerių metų nuo Gyvūnų sveikatos teisės akto įgyvendinimo, o jo rezultatais bus galima naudotis priimant sprendimus ateityje.